



ПІДГОТОВКА ОХОРОНЦІВ ПРАВОПОРЯДКУ В ХАРКОВІ НА ПОЧАТКУ 1920-Х РОКІВ *До 100-річчя підготовки правоохоронців у Харкові*

ГРЕЧЕНКО Володимир Анатолійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету №6 (права та масових комунікацій) Харківського національного університету внутрішніх справ

УДК 351.74:338.2(-91) «1921/1922»

Система підготовки кадрів міліції в началі 1920-х гг. розвивалась стихійно. Первіє створюваніє міліцейські курси не ставили перед собою задачу професійної підготовки кадрів міліції і мали ознакомительний характер, фактично здійснювали первісний професійний навчання. Однак вони і не могли претендувати на більш високий рівень професійної підготовки хоча б тому, що значительна частина тих, хто навчався, були неграмотними ілі малограмотними. Крім того, за такої короткої строку (від 2 тижнів до 2 місяців) вони не могли повноцінно реалізувати інші завдання. К тому ж і у самих організаторів шкіл і курсів не було належних знань і досвіду в справі професійної підготовки кадрів міліції. Тому перший етап формування системи професійного навчання співробітників міліції відбувався несистемно. Навчанням не було охоплено багато категорій міліцейських працівників. Навчальні плани і програми професійної підготовки були продуктом творчості піонерів цього непростого справи. Однак к середині 1921 року склалися всі необхідні передумови для розвитку системи міліцейського навчання. В наступний період були юридично закріплені основні вимоги, висунуті к кадрам міліції, визначені головні напрями її діяльності і сформовані органи загальної (районно-міської) і спеціалізованої (водної, залізничної, промислової) міліції і апарату кримінального розшуку. Все це, а також накоплені

за роки громадянської війни досвід організації шкільно-курсівих справ, дозволяло чітко визначити вимоги, форми і методи підготовки міліцейських кадрів.

Ключові слова: Харків, міліція, нп, підготовка кадрів, навчання, поліція.

У статті проаналізовано основні аспекти підготовки охоронців громадського порядку в Харкові у роки НЕПу, розкрито процес становлення системи міліцейської освіти в цей період, її недоліки та деякі досягнення. Показано класовий характер відбору кадрів у міліцію, її достатньо низький освітній рівень та прагнення його подолати.

Постановка проблеми

Ще 160 років тому німецько-швейцарський державознавець Фрідріх Ромер відзначив, що «поліція є невичерпною, як саме життя». Сьогодні поліція – це реально невід’ємна частина буття всього людства, а професія «поліцейський» належить до найважливіших професій у нашій державі, враховуючи складну політичну та соціально-економічну ситуацію в республіці. Тому вишкіл поліцейських – актуальне та нагальне завдання не лише для органів влади, але й для всього українського суспільства. Підготовка охоронців правопорядку в Україні має свої глибокі корені та витoki, Вона почалася 100 років тому з короткотермінових курсів, на яких готували підрозділи Вільного козацтва для захисту безпеки громадян у містах та селах Української Народної

Республіки, в тому числі і в Харкові. Цей процес мав продовження на початку 1920-х рр. і його аналіз у сучасних умовах є актуальним.

Стан наукової розробки проблеми.

Деякі аспекти цієї проблеми висвітлювалися в дисертаціях І.Д. Коцана [1], Д.В. Галкіна [2], О. В. Чернухи [3], монографії О.М. Бандурки, В.А. Греченка, О.Н. Ярмашиша[4]. Проте вказані автори не ставили своїм завданням безпосереднє висвітлення даної проблеми, розглядаючи її в контексті своїх досліджень.

Виклад основного матеріалу

Для формування органів внутрішніх справ на території України після перемоги більшовиків вагоме значення мало проведення роботи з підготовки та навчання майбутніх охоронців закону. Йшлося тоді про створення «дійсно комуністичної міліції». Вважалося, що для досягнення цієї мети потрібно, «щоб усі міліціонери були ґрунтовно ознайомлені з партійною програмою, радянським будівництвом і своїми обов'язками, для чого аж до відкриття й організації курсів підготовки міліції визнати бажаним проведення занять із чинами міліції з питань політичних, радянського будівництва, теоретичного викладання обов'язків міліції, практичної роботи (укладання протоколів, усіяких актів, дізнань і т. ін.), військового та постового навчання» [5, с. 5].

Система підготовки кадрів міліції розвивалася стихійно, про що свідчать звіти місцевих органів міліції. Не чекаючи вказівок із центру, місцева влада, залучаючи у свої лави нових співробітників, які навіть не знали службових функцій, проявляла ініціативу, створювала різні «командно-технічні курси міліції», «курси червоних міліціонерів», «міліцейські курси», «школи міліціонерів». Діапазон термінів підготовки був широким – від 2 до 8 місяців, з кількістю тих, хто навчався від 30 до 200 осіб (мабуть, це було пов'язано з бюджетними можливостями місцевих рад). Як відзначалося в звітній доповіді відділення підготовки Головного управління міліції, губернські управління

міліції самі розробляли програми навчання, але при цьому спостерігався так званий «перегин у бік статутів військових і стройових» [6, с. 80].

Водночас перші створювані міліцейські курси не ставили перед собою завдання професійної підготовки кадрів міліції й мали ознайомчий характер, фактично здійснюючи первинне професійне навчання. Проте вони і не могли претендувати на більш високий рівень професійної підготовки хоча б через те, що значна частина тих, що навчалися, була неписьменною та малограмотною. Крім того, за такий короткий термін (від 2 тижнів до 2 місяців) вони не могли повноцінно реалізувати інші завдання. До того ж і у самих організаторів шкіл і курсів не було належних знань і досвіду у справі професійної підготовки кадрів міліції, найчастіше вони орієнтувалися на власну інтуїцію, проявляючи велике бажання, сміливо бралися за незнайомий напрям роботи. Тому перший етап формування системи професійного навчання співробітників міліції відбувався стихійно й несистемно. Навчанням не було охоплено багато категорій міліцейських працівників. Навчальні плани та програми професійної підготовки були продуктом самостійної творчості піонерів цієї нелегкої справи.

Віднайдені історичні джерела свідчать, що ідея розбудови освітньої системи для працівників міліції виникла у Харкові ще на початку 1919 р. Так, 16 березня 1919 р. газета «Известия ВЦИК», що виходила в Харкові, опублікувала допис про створення при губернському карно-розшуковому відділенні за ініціативою начальника цього відділення Павлова спеціальних курсів для агентів розшуку за програмою приватних розшукових бюро в Америці. Метою заснування курсів була підготовка відповідного контингенту службовців карного розшуку, які теоретично та практично мали бути ознайомлені з новітніми науковими методами техніки розшуку, що використовуються в європейських державах за системами професорів Рейса, Бертільона та ін. Викладати на курсах мали спеціально запрошені викладачі, які повинні були читати лекції із судової медицини, поліцейсько-

го та державного права. До викладання планувалося залучити професорів Харківського університету, колишніх чинів прокурорського нагляду та судових слідчих. Практичні заняття мали проводити місцеві досвідчені фахівці з розшуку. Серед предметів планувалися: гімнастика, практичне вивчення способів боротьби зі злочинцями під час арешту чи нападу, прийоми «джіуджитсу», польова гімнастика, дактилоскопія й антропометрія [7]. Проте перипетії громадянської війни та подальша швидка окупація Харкова військами Добровольчої армії не дали змоги повністю реалізувати цей задум.

Але вже 18 липня 1920 р. начальник харківської губміліції в доповідній записці губернському виконавчому комітету висловив пропозицію про створення у Харкові спеціальних курсів права для міліціонерів [8, арк.40]. Уже невдовзі ідея набула практичного втілення. Визнавши підвищення кваліфікації необхідним не лише для співробітників органів внутрішніх справ, але й для державних службовців узагалі, 29 липня 1920 р. Харківський губвиконком вирішив організувати при відділі управління курси для начальників міліції, політпрацівників, а також волосних і сільських працівників [9, арк.73].

У цей період ситуація з підготовкою міліціонерів була невтішною. Під час інспекторських перевірок, проведених у лютому-березні 1921 р., було виявлено, що переважна більшість міліціонерів, навіть комскладу, має лише загальне уявлення про свої службові обов'язки та не дотримується службової дисципліни, зокрема деякі відпускали злочинців на свободу під заставу (а це вже свідчило про жахливе матеріальне становище), які того ж дня вже скоювали нові злочини [10, арк.16]. 5 квітня 1921 р. постановою Ради Народних комісарів УСРР усі губвиконками зобов'язувалися вжити термінових заходів щодо створення курсів міліції, маючи на меті підготовку вищого й молодшого складу міліції, старших міліціонерів та агентів карного розшуку [11, Ст.166].

До середини 1921 р. склалися всі необхідні передумови для розвитку системи

міліцейської освіти. У попередній період було юридично закріплено основні вимоги, що висувалися до кадрів міліції, визначено головні напрями її діяльності та сформовано органи загальної (повітово-міської) і спеціалізованої (водної, залізничної, промислової) міліції й апарати карного розшуку. Усе це, а також накопичений за роки Громадянської війни досвід організації шкільно-курсової справи, дозволяло чіткіше визначити вимоги, форми й методи підготовки міліцейських кадрів. Закінчення війни породило впевненість, що будуть вилучені багато в чому обумовлені нею серйозні недоліки в роботі з кадрами (прийом на роботу осіб, що не відповідали вимогам, висока плінність кадрів тощо), які найбезпосереднішим чином впливали на постановку професійної підготовки кадрів міліції. З визначенням критеріїв рекрутування в міліцію та професійних якостей співробітника міліції була внесена деяка зрозумілість у процес підготовки фахівців – кого і як готувати.

1 січня 1922 р. у Харкові були відкриті курси з підготовки командного складу [12, арк. 8]. Для навчання мобілізувалась сільська молодь – по 10 осіб від кожної волості. В умовах прийому на курси, датованих 12 квітня 1922 р., указувалося, що кандидати на навчання повинні добре читати та писати, знати чотири дії арифметики, мати вік від 20 до 35 років, бажано бути членами компартії чи комсомолу [13, с.467]. Ці курси, як згадувалося у доповіді наркома внутрішніх справ УСРР В. М. Манцева Президії ВУЦВК 15 червня 1922 р., були відкриті без будь-якої допомоги НКВС лише шляхом винахідливості та енергії їх адміністрації [14, арк. 12]. Вони стали першим спеціалізованим навчальним закладом в УРСР, діяльність якого була підпорядкована меті професійного вдосконалення співробітників органів внутрішніх справ.

1 серпня 1922 року при курсах була організована рота комскладу чисельністю 200 осіб із тримісячним курсом навчання, а 8 серпня – філіальне відділення курсів у місті Суми для 150 осіб.

Перший випуск слухачів Харківських губернських курсів через необхідність негайного поповнення міліцейських шта-

тів хоча б більш-менш підготовленими кадрами відбувся достроково, 25 серпня 1921 р. Про це доповідав начальник Харківської губернської міліції Ф. Коваленко у відділі управління губвиконкому. Після завершення навчання випускники курсів направлялися для проходження служби в повіти Харківської губернії, оскільки ці курси мали окружний статус. Це дозволяло їм забезпечувати своїми випускниками декілька повітів. Із часом планувалося охопити такою курсовою перепідготовкою всіх міліціонерів [1, с.112].

Програма підготовки складалася з чотирьох циклів. Під час проходження першого курсанти вивчали загальні дисципліни та загальноправові питання, знайомилися із судочинством та основами організації правоохоронної системи. У рамках другого циклу було об'єднано дисципліни ідейно-політичного спрямування (історія комуністичної партії, робітничого руху, громадянської війни та ін.). Третій цикл було присвячено практиці міліцейської служби, взаємодії міліції з органами влади та іншими правоохоронними органами. Четвертий цикл цілковито відводився на вивчення різноманітних статутів з питань міліцейської служби.

Перший випуск виявився не зовсім вдалим: погано було підібрано кадровий склад, постійно бракувало коштів. Проте сам факт відкриття курсів, безумовно, мав позитивний вплив на становлення органів внутрішніх справ та забезпечення їх кваліфікованими кадрами. Станом на жовтень 1921 р. через курси пройшли чотири роти молодших міліціонерів, із них 175 слухачів було залишено у губернському центрі для подальшого виконання своїх службових обов'язків, 45 направлено до Чугуєва й по 25 опинилися у Валках і Зміїві [15, с.77].

«Мета курсів, – писала газета «Стяг праці» (Суми), – дати гарну військову (теоретичну і стройову) підготовку міліціонерам і виховати з них свідомих захисників безпеки трудящого населення як міського, так і сільського...» [16].

У період з травня по жовтень 1921 р. з метою поповнення лав міліції до Харкова прибуло з різноманітних частин 1865 чер-

воноармійців. Їх для одержання знань направили на курси, а комсклад через губернську атестаційну комісію отримав відповідні посадові призначення [17, арк.48].

З 18 червня 1921 р. у місті Харкові щодня з курсантів виставлялися 53 зовнішніх пости. При курсах була організована показова група [17, арк.56].

За заслуги перед державою губернський виконком нагородив курси червоних міліціонерів Харківської губернії Червоним стягом, а Головне управління міліції України 12 травня 1922 р. реорганізувало їх у Перші окружні курси молодшого комскладу головного управління міліції Української СРР [18, арк.56]. З 15 листопада 1922 р. вони почали іменуватися школою комскладу міліції УСРР [19, с.35].

Як правило, крім читання лекцій, слухачів курсів заохочували до підготовки доповідей, проведення співбесід і дискусій, що навряд чи було б можливим, якщо б ішлося про кінець 1920-х років. Пріоритет надавався розвитку практичних навичок курсантів, які виконували різноманітні завдання з порядку проведення дізнання, складання та оформлення протоколів на місці злочину, а також вправ, що сприяють розвитку спритності й умінню швидко орієнтуватися в різноманітних ситуаціях.

Показово, що інколи за рішенням різноманітних місцевих органів кошти на обмундирування, а подекуди й на утримання міліціонерів-курсантів стягувалися із заможних селян («куркулів»). Резолюцію такого змісту, наприклад, було ухвалено 24 липня 1921 р. Зміївським повітовим з'їздом незаможних селян [20, с.35].

Навесні 1922 р. структури, що займалися підготовкою кадрів, продовжували вдосконалюватися, але до відчутного покращення це призвело не одразу. Керівництво міліцейських курсів намагалося вжити заходів щодо підвищення дисципліни серед курсантів міліцейських комкурсів, але не завжди це робилось послідовно й результативно. Так, 8 серпня 1922 р. в присутності начальника губміліції Озерянського були заслухані три доповіді про дисципліну: викладача судочинства В. Чиркова, викладача кулеметної справи Н. Знаменського та

викладача міліцейського права В. Опацького. Найоригінальнішою була доповідь викладача кулеметної справи Н. Знаменського, який обґрунтовував необхідність дисципліни посиланнями на історичні приклади, зокрема на Селянську війну початку XVI ст. в Німеччині, повстання Разіна та Пугачова, боротьбу швейцарських селян з австрійськими лицарями тощо. Доповідач підкреслив, що «фізична дисципліна об'єднує всі засоби боротьби в одне ціле (людей, коней, гармати)». Це питання розглядалося кілька разів, теорія вдосконалювалася та засвоювалася, але, як указується в публікації часопису «Революційний страж», «питання остаточного вирішення не дістало», а згодом «випускні іспити відвернули увагу від питання про дисципліну» [21, с. 828, 829, 830, 834].

Цікавим є перелік творів письменників, яких рекомендували вивчати на конкурсах міліції у 1922 р., опублікований у часопису «Революційний страж». Серед них Максим Горький («Макар Чудра», «Пісня про Сокола», «Челкаш», «Мальва», «На дні», «Фома Гордєєв», «Мати», «Сповідь», «Двадцять шість і одна»), Л. М. Андрєєв («Розповідь про сім повішених», «Червоне слово»), О. І. Купрін («Поєдинок», «Штабс-капітан Рибніков», «Яма»), Муйжель («Мужики»), пролетарські поети М. П. Герасимов, О. К. Гастєв і В. Т. Кирилов. Передбачалося вивчення літературних творів за темами «Сільське життя», а також «Муму» та «Живі моці» І. С. Тургєнєва, «Кому на Русі жити добре» й «Орина в селі» М. О. Некрасова, «Книжка чеків» Г. І. Успенського, «Полікушка» й «Влада темряви» Л. М. Толстого, «Сон Макара» В. Г. Короленка, «Страшна смерть невинної людини» та «На війні» В. В. Вересаєва, «Літо», «Солдат» і «Вороги» М. Горького, «Кров робітника» Арського, «Чучело. Робітничє життя» М. П. Герасимова, «Молох» О. І. Купріна, «Король» С. С. Юшкевича, «Стрілочник», «Під землею» та «На заводі» О. С. Серафимовича, «Зачарування» та «Війна» О. П. Чапигіна, «Чотири дні» В. М. Гаршина, «Вічна пам'ять» В. Д. Немировича-Данченка [21, с. 814-815] та ін. Слід відзначити, що цей перелік є досить поважним, і якби працівник міліції дійсно все це

прочитав, то його культурний рівень значно б підвищився. Що ж стосується самих літераторів, які увійшли до цього переліку, то не всі вони витримали перевірку часом, особливо пролетарські поети, яких забули ще за радянських часів у найближчі роки.

На початку 20-х рр. з'явилися реальні передумови для створення відомчої мережі шкіл, і курсів, і планомірної фахової підготовки працівників міліції. Головне управління міліції поставило собі за мету підготувати в найкоротші терміни своїх спеціалістів для заповнення посад від районного наглядча до начальника повітової міліції включно, а також підвищити загальний рівень розвитку та рівень спеціально-міліцейських знань у загалі міліціонерів. Із цією метою були затверджені положення про курси, навчальний план і штати відомчої курсової підготовки. Установлювався тримісячний термін навчання. Курсанти вивчали загальноосвітні предмети, знайомилися з основами юридичних дисциплін. Серйозна увага приділялася військовій і спеціальній підготовці [22, с. 88].

Наказом по міліції УСРР № 555 від 2 листопада 1922 р. було встановлено, що всі, хто служить у міліції, від районного наглядча до начальника губернської міліції повинні пройти навчання у школі командного складу міліції УСРР. Усі, хто не пройшов цього навчання, почали вважатися лише тимчасово виконуючими покладених на них обов'язків. З іншого боку, заборонялося переводити на нижчі посади осіб, що закінчили цю школу. Тим, хто закінчив школу успішно, присвоювалося звання «Червоний начальник Радянської робітничо-селянської міліції», а тим, хто незадовільно, – «молодший міліціонер» [13, с. 469, 470, 472]. На тих, хто допустив порушення приписів цього наказу, могли бути накладені суворі стягнення аж до зняття з посади та віддання під суд за ст. 105 і 106 Кримінального кодексу УСРР.

Досвід боротьби з кримінальною злочинністю актуалізував завдання вдосконалення фахової підготовки насамперед співробітників оперативних служб. Лише за таких умов можна було сподіватися на ефективне використання останніх науко-

вих досягнень у сфері попередження та розкриття злочинів, тому з другого кварталу 1922 р. міліцейські навчальні заклади перейшли до підготовки співробітників карного розшуку. У Харкові влітку 1922 р. почали діяти курси, де проходив підготовку лише оперативний склад міліції. Слухачами курсів могли стати тільки співробітники, що мали атестацію з клопотанням від свого керівництва, яка передбачала у разі вдалого завершення навчання висунення їх на більш відповідальну посаду[19,с.55].

Поступово курси підготовки командного складу почали діяти регулярно, і кожен випуск направляв для практичної роботи до органів міліції кілька десятків працівників, здатних керувати окремими підрозділами та забезпечувати виконання завдань, покладених на органи внутрішніх справ. Так, у листі військового комісара курсів до Президії харківського губвиконкому 10 липня 1922 р. повідомлялося, що Перші окружні курси Головміліції УСРР здійснили випуск 112 курсантів, які успішно завершили навчання [23,арк. 336–337].

Отже, упродовж 1921-1922р., разом зі становленням міліції УСРР взагалі відбувалося формування системи відомчої освіти, яка на цей час знаходилася в зародковому стані, але вже почала давати перші результати.

Література

1. Коцан І. Міліція Харківщини у 1917–1930 рр.: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. Харків, 2003. 190 с.
2. Галкін Д. В. Організаційно-структурна побудова міліції УСРР у 1918–1934 роках (історико-правова характеристика): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. Харків, 2011. 19 с.
3. Чернуха О. В. Формування та діяльність органів внутрішніх справ Харківщини в роки непу (1921–1929 рр.): дис. ... канд. іст. наук: спец. 07.00.01. Харків, 2012. 184 с.
4. Бандурка О.М., Греченко В.А., Ярмиш О.Н. Становлення та розвиток міліції України (1921-1930 рр.).Х.:Золота миля.498 с.
5. Власть Советов. 1920. № 2–3. С. 5.
6. Кожевина М. А. Милицейское образование в Советской России: организация и правовое регулирование (1918–1991 гг.): дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.01 – «Теория. и история права и государства; история учений о праве и государстве». М., 2005. С. 80.
7. В губернском уголовно-розыском отделении // Известия ВЦИК и Х. С. Р. К. и Кр. Д. 1919. 16 марта.
8. Державний архів Харківської області (ДАХО). Ф. Р. 203. Оп. 1. Спр. 49. Арк. 40.
9. ДАХО. Ф. Р. 203. Оп. 1. Спр. 2. Арк. 73.
10. ДАХО. Ф. Р. 563. Оп. 1. Спр. 38-а. Арк. 16.
11. Збірник узаконень і розпоряджень Робітничо-Селянського уряду України. 1921. № 5. Ст. 166.
12. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України). Ф. 6. Оп. 1. Спр. 1128. Арк. 8.
13. Історія міліції України у документах і матеріалах: у 3 т. Т. 1. 1917–1925/ [за ред. П. П. Михайленка, Я. Ю. Кондратьєва]. Київ: [б. в.], 1997. 499 с.
14. ЦДАВО України. Ф. 5. Оп. 1. Спр. 994. Арк. 12.
15. Історія органів внутрішніх справ. Частина II (XX століття). Навчальні матеріали до спецкурсу/за ред. Л. Зайцева. Харків: Університет внутрішніх справ, 1999.- С. 77.
16. Стяг праці (Суми). 1921. 23 серпня.
17. ДАХО. Ф. Р-1630. Оп. 3. Спр. 324. Арк. 48.
18. ЦДАВО України. Ф. 5. Оп. 2. Спр. 806. Арк. 17.
19. Курило С. Г. Жизни своей не щадя. Из истории милиции Харьковщины. Харьков: Прапор, 1987. 295 с.
20. ДАХО. Ф. Р-203. Оп. 1. Спр. 483. Арк. 10.
21. Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917–2017 рр.): у 6 т./авт. кол.: - М. Г. Вербенський, О. Н. Ярмиш, Т. О. Проценко, В. О. Криволапчук, В. М. Чисніков та ін.; за заг. ред. А. Б. Авакова. Харків: Мачулин, 2014. Т. 2: Народне секретарство

АНОТАЦІЯ

Система підготовки кадрів міліції на початку 1920-х рр. розвивалася стихійно. Перші створені міліцейські курси не ставили перед собою завдання професійної підготовки кадрів міліції й мали ознайомчий характер, фактично здійснюючи первинне професійне навчання. Проте вони і не могли претендувати на більш високий рівень професійної підготовки хоча б через те, що значна частина тих, що навчалися, була неписьменною та малограмотною. Крім того, за такий короткий термін (від 2 тижнів до 2 місяців) вони не могли повноцінно реалізувати інші завдання. До того ж і у самих організаторів шкіл і курсів не було належних знань і досвіду у справі професійної підготовки кадрів міліції. Тому перший етап формування системи професійного навчання співробітників міліції відбувався несистемно. Навчанням не було охоплено багато категорій міліцейських працівників. Навчальні плани та програми професійної підготовки були продуктом творчості піонерів цієї нелегкої справи. Проте до середини 1921 р. склалися всі необхідні передумови для розвитку системи міліцейської освіти. У попередній період було юридично закріплено основні вимоги, що висувалися до кадрів міліції, визначено головні напрями її діяльності та сформовано органи загальної (повітово-міської) і спеціалізованої (водної, залізничної, промислової) міліції й апарати карного розшуку. Усе це, а також накопичений за роки Громадянської війни досвід організації шкільно-курсової справи, дозволяло чіткіше визначити вимоги, форми й методи підготовки міліцейських кадрів.

Ключові слова: Харків, міліція, неп, підготовка кадрів, освіта, поліція

— Народний комісаріат внутрішніх справ радянської України (грудень 1917 р. — грудень 1922 р.). 948 с.

SUMMARY

The system of police training in the early 1920's developed spontaneously. The first created police courses did not set the goal of professional training of police officers and were informative, in fact, carrying out initial vocational training. However, they could not claim a higher level of professional education, at least because a significant proportion of those who studied was illiterate and illiterate. In addition, in such a short period (from 2 weeks to 2 months), they could not fully accomplish other tasks. In addition, the organizers of schools and courses did not have the proper knowledge and experience in the field of professional training of police officers. Therefore, the first stage of the formation of the system of professional training of police officers was not systematic. The training did not cover many categories of police officers. Curricula and training programs were the product of pioneering creativity in this difficult business. However, by mid-1921, all the necessary prerequisites for the development of the police education system had developed. In the previous period, the main requirements for police officers were legally fixed, the main directions of its activities were determined, and the bodies of the general (county-city) and specialized (water, rail, industrial) police and criminal investigation devices were formed. All this, as well as the experience gained during the Civil War experience in organizing the school-course business, made it possible to more clearly define the requirements, forms and methods of preparing police officers.

Key words: Kharkiv, nep, training, education, police.

22. Советская милиция: история и современность (1917–1987 гг.). М.: Юридическая литература, 1987. С. 88.

23.. ДАХО. Ф. Р-203. Оп. 1. Спр. 581. Арк. 336–337.